Ч. 274 (11.525). Львів, неділя 9. грудня 1928. Opłata pocztowa zryczałtowana. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. Друкарні 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Проблєма середущої Европи.

Львів, 8. грудня 1928.

Чехословацький міністр закордонних справ д-р Едвард Бенеш написав на днях статтю для „Лондон Дженерел Прес", яку надрукувало богато европейських щоденників. У цій статті, що має заголовок „Десять літ будівництва", обговорює Бенеш всі актуальні проблєми, якими займалася чсл. республика на протязі свого 10-літнього істнування, а врешті присвячує спеціяльний розділ справі середущої Европи, яка на його думку тісно вяжеться з головними напрямними закордонної політики ріжних середньо-европейських держав. Послухаймо думок Бенеша про цю справу.

Представивши господарський розвиток і консолідацію Чехословаччини в ріжних ділянках життя, Бенеш спиняється передовсім на меншостевій проблємі в чсл. республиці, а зокрема на німецькій меншости, і стверджує, що чсл. німці у своїй більшости приступили до співпраці з державою, хоч спочатку всі вони займали становище різко опозиційне. Одначе політичний досвід німецьких політиків з одного і наскрізь ліберальна політика уряду з другого боку примусили парляментарних представників німецької меншости зревідувати свою орієнтацію і закинути тактику негації. Виразом тої зміни було приступлення в 1926 р. великих німецьких політичних партій до співпраці з правительственними партіями чеськими й участь двох німецьких міністрів у чсл. уряді. Таким чином — каже Бенеш — меншостева проблєма в Чехословаччині позбулася своїх гострих форм, наслідком чого консолідація держави поступила сильно вперед.

З черги д-р Бенеш характеризує коротко напрямні закордонної чехословацької політики, яка, як він каже, прямувала завсіди до побореня труднощів, що виникали з ненормальних повоєнних умовин, а передовсім до витворення приязних відносин і співпраці з сусідами. Ця праця чехословацького уряду причинилася немало до консолідації і пацифікації в цілій середущій Европі.

В дальших розділах своєї статті розбирає Бенеш проблєми Мадярщини, Австрії і Німеччини з чехословацької точки погляду і переходить до справи середущої Европи. Пацифікація середущої Европи — це дуже важна передумова для економічного розвитку й поступу не тільки Чехословаччини, не тільки Европи, але цілого світа. Тому зрозуміла річ, що Чехословаччина від перших днів своєї незалежности брала активну участь у працях Союзу Народів та підпирувала своїми скромними засобами всяку акцію, що змагала до полагодження основних питань мира, забезпеки, арбітражу й розброєння.

Ця праця чехословацької політики не обмежувалася очевидно тільки до акції Союзу Народів, але при кожній нагоді старалася підперувати змагання тих, що на своїх прапорах вписали гасла мирової орієнтації і мирних метод. Так Чехословаччина спричинила свої мирні відношення до Німеччини в рамках льокарнської умови, заключивши з нею, подібно як з Польщею, арбітражний договір, який є органічною складовою частиною мирового пакту в Льокарно. Чехословаччина як одна з перших держав підписала й пакт Келльоґа, уважаючи його кроком вперед на шляху до міжнародньої пацифікації.

Спираючись з одного боку на системі пактів приязни й арбітражних договорів, заключених з більшістю близших і дальших сусідів, а з другого боку доповнюючи й поглиблюючи постійно сітку торговельно-господарських трактатів, що витворюють сприятливі умовини для господарської співпраці в цілій середущій Европі, будує остаток Чехословаччина свою закордонну політику і на дальшу мету. Своїм природним осередком тяжости Чехословаччина уважає зовсім природно простори середущої Европи. Державам на них просторах покликані передовсім до того, аби конструктивною мировою політикою доказати, що проблєма середущої Европи розвязана новим порядком в 1918 р. далеко краще і тревaліше, як це було перед війною.

Чехословаччина є того погляду, що за перших 10 повоєнних літ вона дала більше як половину цього доказу. Тепер річ у тому, аби в рамках европейського господарського розвитку поглибити й поширити господарську співпрацю в середущій Европі так, щоби таким чином повстала сильна господарська середньо-европейська цілість — при збереженні політичної незалежности її окремих частин-держав. Коли це здійсниться, тоді будуть усунені всі труднощі, передовсім політичної натури, що стоять на перешкоді здійсненню цієї ідеї. І нова центральна Европа як економічна цілість буде уґрунтована. А від уґрунтування середущої Европи як господарської одиниці залежатиме дальший розвиток усіх її самостійних складових частин.

Так уявляє собі д-р Бенеш вигляд середущої Европи в найблизшій будучині і в цьому напрямі працюватиме послідовно чсл. закордонна політика.

Відбудова.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 6. грудня 1928.

Не даром поети порівнують хід життя з хвилями моря. Котяться день за днем оці хвилі, одна до одної і подібні й не подібні.

В західній Европі вони очевидно не так сильно відріжняються одна від одної, як у нас, а особливо — на північно-західних землях.

Двацять другий рік йшла хвиля зі сходу на захід, хвиля тікання від східнього соціялізму та комунізму до західнього демократизму й парляментаризму, — хвиля національного зриву й надій, що національне представництво в соймі може щось вибороти.

Через рік-два хвиля пішла назад, на схід, у бік більшовизму. Попередній сойм не тільки нічого не дав, але богато в українського народу відняв. Комуністи й сельроби мали успіх і їхні гасла й обіцянки знаходили собі добрий ґрунт у виду розчарування ширших мас. Спла[illegible] розчарування ширших мас. Сильні [illegible] тиши дашину значіням, ця хвиля поволі почала відходити.

Далі — пішли хвилі дрібніші: одна штучна — хвиля угоди й надій на краще завтра з чужої ласки; друга природна, але теж уже слабша, — у бік національно-самовистарчальних джерел життя.

Ця хвиля з дня на день зростає. Тільки котиться вона не в тому напрямі, де ще недавно думали давніші слова, а в напрямі реальної роботи в національних межах.

Цю нову хвилю слушно буде назвати — хвилею відбудови національного життя. [illegible] роком початку її 1928 р. Помкметити, [illegible] ця хвиля [illegible] чужі сили, в яких надій на якінебудь чужі сили, в яких маси мали вже підставу зневіритися; відбудова життя на національних підвалинах: культурно-освітня праця, кооперація й сільське господарство.

Національне освідомлення йде не стільки в глибину, скільки в широчину. На північно-західніх землях є богато сіл, до яких ця остання хвиля національної відбудови на власних підвалинах ще не докотилася; там лише щось глухо кипить, але нового життя ще не формується; там ще нема ні „Просвіти", ні кооперативи, ні Служби Божої української [illegible], але нова хвиля вже [illegible] [illegible] — [illegible] надій [illegible].

В тих же селах, де вже перед цею хвилею були кинуті зерна просвітянської чи кооперативної роботи, або де є принайменше окремі свідомі особи, там хвиля відбудови набирає ширших виразніших форм і вищого рівня.

Замикаючись у межах національної окремішности, хвиля відбудови явно схиляється в бік упорядковання й піднесення сільського господарства. Почалися вже спроби виходу на хутори, меліорацій, заводження удосконаленого знаряддя й машин, спроб пересадки збіжжа і т. д. І все — самотужки. Разом з цим зростає заінтересування до книжки практичного характеру, сільсько-господарського часопису й тих інтеліґентів, що стають на ґрунт реальної конструкційно-національної праці.

Треба зазначити, що може ніде селянин у своїй сільсько-господарській праці не є віддалим на власні свої сили так, як на північно-західних землях. Досі не було тут ні одного українського сільсько-господарського т-ва. Сойми, які здебільшого находиться в чужих руках, у цьому напрямку ще майже нічого не зробили, а те що робили, в найменшій мірі поширювалося на українське селянство. „Кулка рольніче", помимо своєї назви, мають інше спеціяльне завдання — національно-політичне. Вся культуртреґерська робота самоврядувань і польських товариств була спрямована на господарства осадників і переселенців-мазурів та давніших господарів поляків. Наші селяни, хоч і платять державні й самоврядові податки, агрікультурних користей для себе майже не бачать.

А незорганізованість селян-господарів просто спустошувала їхні бідні господарства. Плянтатори бураків, льону, мусять приймати ті умови, які їм диктують цукроварні. Плянтатори хмелю — цілковито в руках зрібних скупщиків. [illegible] роблять з ними, що хочуть. Продаж ще не упорядкована і має характер свого роду грабіжництва. Праматері свого роду [illegible] нема на всіх [illegible] збіжа, [illegible] і т. д. [illegible]. Що ж до знаряддя й машин, то наш селянин і тут є цілком в чужих руках.

Але є вже зрозуміння, що така постановка справи є непоправна та що треба [illegible] добре господарювати [illegible]. Наші кооперативи [illegible] [illegible] і в програму кооперативних [illegible] почали залучати дещо з сільського господарства.

Голод сільсько-господарського знання досить яскраво виявився в заінтересуванні селян „Сільським Господарем", філія якого тими днями повстала в Луцьку. Чи по силам буде цій філії підняти ввесь тягар праці, яка з усіх боків насувається на неї, як необлатана лавина, покаже майбутнє.

Тим часом треба ствердити: хвиля відбудови почалася, а рук до праці нема, нема й нема. Найбільше є — зораних ланків, та ними поля не зореш.

В. Островський.

Ревізії й арештування у Львові.

Український Академічний Дім.

Дня 7. 12. п. р. перевела поліція докладну ревізію в Академічному Домі. Ревізія тривала від год. 3-ої в ночі до 6-ої рано. Арештовано 40 студентів. Між арештованими є: Ю. Пелехський, Зенон Зелений, Ростислав Зелений, Василь Гинник, Михайло Козодрівський, Микола Максимюк, Зенон Клиш, Микола Дратан, Василь Копоба, Хуве Мірберг, Михайло Хапик, Лука Адамчук, Андрій Саджак, Михайло Курах, Степан Федин, Михайло Скоревич, Кузанець, Петро Макар, Володимир Гошко, Володимир Ковбас, Омелян Верхола, Михайло Лотоцький, Тенко Кошик, Іван Лах, Василь Ялин, Осип Гулей, Василь Мільнічук, Юліян Бураневич, Микола Дужий, Володимир Каленович, Михайло Козакевич, Богдан Гарасимович, Данило Харамбура, Степан Сорованюк, Іван Ковалик, Василь Гривий, Сеникжак, Зенон Даленко, Михайло Добрянський, Володимир Поміреє, Павло Абрамович [illegible]. Домом арештовані: [illegible], Чемериська Нуся, [illegible], Джеджора Оксана, Бандрівський Ю., Напрольский.

У місті.

Крім того переведено в ночі з 6. на 7. [illegible] ревізії: у студ. прав Мирона Сто[illegible] при вул. Войтіха ч. 2, якого [illegible] по ревізії арештовано о год. 2. в ночі; у домі Петра Бедзика при вул. [illegible] [illegible] 24, якого по ревізії арештовано; в домі п-ва Качмарських при вул. [illegible], де по ревізії арештовано [illegible] Качмарського. Тої самої ночі [illegible] представники поліції в українській [illegible] бурсі при вул. Х[illegible] 3, де переведено ревізію.

В ночі з 6. на 7. була ревізія у [illegible] Конвенті при вул. св. Йосафата 2. По ревізії арештовано: [illegible], Леонід Ковалик, арт. [illegible] сальванта прав. [illegible] і Василя [illegible]. — Ревізію переведено теж у Мих. Матчака, якого арештовано.

Ріжні вісти.

ВИВЕЗЕННЯ ВЯЗНІВ.

В ночі з 2. на 3. грудня вивезли несподівано політ. вязнів Бігуна, Павловського і Ясінського з тюрми в Дрогобичі до тюрми у Вісничу. Відїзд був так наглий, що комітет допомоги політ. вязням не міг їм подати теплого одіння.

ПІСЛЯ БОМБОВОГО ЗАМАХУ НА „СЛ. ПОЛЬСКЕ“.

Цілу минулу добу поліція вела слідство, щоби викрити виновників замаху в „Сл. П.“. Ствердили без сумніву ідентичність вибухового матеріялу у Львові і Кракові, та що джерело замахів є у Львові. Слідчі власти впали вже на слід виновників замаху. Львівське гродське староство інформує, що ревізії ствердили приналежність деяких арештованих до протидерж. організацій, як „Комун. партії Зах. України“ й УВО. Далі гродське староство впевняє, буцім би в арештованого Матчака найшли інструкції та комунікати УВО, а в кількох арештованих зброю.

ПІСЛЯ БОМБОВОГО ЗАМАХУ В КРАКОВІ.

Краківська поліція веде слідство в звязи із намаганим замахом в „Іл. Курєрі“. Редакція повідомила власти про подію щойно три години пізніше, бо думала, що то жарт. Поліція віднайшла вже післанця, який приніс касетку до редакції. Дав йому касетку около 25—30 літній мущина в сірій загортці. Він дав післанцеві 4 зол. і казав занести до дир. адміністрації Меч. Добії. Касетка була загорнена в „Дзеннік Львовскі“ і тому нібито краківське староство гродське звернулося в тій справі до Львова, відки довідалося теж про замах, виконаний на „Слово Польске“.

ГОЛ. КОМАНДАНТ ДЕРЖ. ПОЛІЦІЇ У ЛЬВОВІ.

Дня 7. грудня приїхав до Львова головний комендант держ. поліції полк. Ягрим-Малешевський. Командант поліції заінтересувався м. і. також справою останніх подій у звязи із замахом на „Сл. Польске“.

ПІДВИШКА ПОЧТОВОЇ І ТЕЛЕФ. ОПЛАТИ.

Оголошено розпорядок у справі частинної зміни почтової та телефонічної тарифи з днем 1. січня. При вартісних листах (надаваних отворено) у внутр. обороті асекураційна оплата виносить 30 сот. за кожних 100 зол. поданої вартости. За вартісні листи в обороті з Данцігом 60 сот. Уповажнення до виплати, коли відборець згубив переказ, коштуватиме 50 сот. В телеф. тарифі абонаментові оплати в державній телеф. сітці підвищені в перших 4 групах: 8, 10, 14 і 20 зол. місячно замісць 6, 8, 12 і 18 зол. Підвищені також оплати за міжмістові розмови: 3-хвилева звич. розмова на віддалі 100—200 км. від 1. січня коштуватиме 3 зол. (досі 2.70).

МІН. БЕНЕШ ОБВИНУВАЧЕНИЙ.

Перед праським судом зачалася 6. грудня розправа проти чсл. мін. закорд. справ Бенеша. Заскаржив міністра ген. секретар нац.-дем. партії Гляваčек. Бенеш не явився особисто на розправі й оправдався навалом урядової праці та просив, щоби трибунал задоволився його зізнанням на письмі. Трибунал приняв міністрове письмо до відома, всетаки зажадав, щоби мін. Бенеш зявився особисто та загрозив навіть, що примусово доставить обвинуваченого до суду, коли сам добровільно не ставиться.

НАПАД НА ПОЧТУ.

На почту в Доброводах (пов. Збараж) якийсь незнаний справник напав на почту, загрозив управительці почти Коженевічівній і її чоловікові револьвером і забрав із каси 599 зол. і 19 сот.

ВОДОНОСІВ СИН ПРОВОДИРЕМ РЕВОЛЮЦІЇ.

Віденські часописи повідомляють із Лагори, що проти афганського короля Аманули йде дуже завзята боротьба. Провідником революціонерів є син якогось афганського водоноса. По дорозі до Кабулю порозліплювано оповістки, які обіцяють велику нагороду за його голову. У відповіді на це керманич повстання Бага-Саку визначив нагороду за голову короля Аманули. Повстанці напали кілька разів на англійську почту.

АНАЛЬФАБЕТИЗМ У ПОЛЬЩІ.

Згідно із статистикою в Польщі є 6 міл. 580 тис. анальфабетів. Із того около 90 проц. припадає на сільське населення.

ЗАВАЛИЛАСЯ КАМЯНИЦЯ.

В Лодзі завалилася новозбудована 3-поверхова камяниця. Один із працюючих робітників, тяжко ранений, помер у шпиталі.

АЛЬОХІН У ЛЬВОВІ.

Дня 7. грудня приїхав до Львова шаховий мистець д-р Ол. Альохін.

По широкому світі.

У Загребі арештували відповідального редактора органу хорватської селянської партії „Народні Валь“ Девчіча за те, що оголосив постанову своєї партії в справі її становища до процесу за вбивство Радіча.

Почтові урядовці в Австрії замісць страйку виберуть обінову їм підвишку.

Міжнародня комісія знавців вибрана для досліджения, чи на Нілі можна збудувати велику тать, заявилась за будовою.

ЮЛІЯН ПАВЛИКОВСЬКИЙ.

„Народна Торговля“

по 5-ти літах праці як Краєвий Споживчий Союз. (1923—1928.)

Перебудову „Народної Торговлі“ в „Краєвий Союз Споживчий“, кооперативу з відповідальністю уділами, довершено на сороковому році її праці, започаткованої в 1883 р. Новий статут „Народної Торговлі“ впровадили в життя надзвичайні загальні збори з 9. травня 1923 року. Згідно з засадою еволюції принятою Управляючою Радою „Народної Торговлі“ новий статут впроваджував „Народну Торговлю“ в **переходову стадію** перебудови на кооперативу третього ступня, забезпечуючи обеднаним у ній кооперативам переважаючий вплив на напрям і обсяг праці та на контролю „Народної Торговлі“.

В дискусії над перебудовою „Народної Торговлі“ перехрещувалися два протилежні погляди. Одни з них заступали співробітники Краєвого Комітету організації Кооператив, домагаючись негайної перебудови „Народної Торговлі“ в кооперативу третього ступня, в „Союз Споживчих Союзів“ з усуненням членства фізичних осіб, другий обстоювали заступники членів фізичних осіб, які вели організовану опозицію навіть на Загальних Зборах „Народної Торговлі“ дня 29. червня 1922 при ухвалюванні статуту. Управляюча Рада заняла посереднє становище, виявляючи під проводом бл. п. Юліяна Січинського велике зрозуміння для ідеї кооперації, реалізування якої бажала перевести шляхом еволюції. Прихильне своє становище до кооперації виявила Управляюча Рада, приймаючи одноголосно ці рішення, які торкалися забезпечення обеднаних в „Народній Торговлі“ кооператив перед перевагою фізичних осіб.

*

Новий статут став дороговказом на шляху розвитку „Народної Торговлі“. З 1. липня 1923 р. проводила Н. Т. працю на трьох ділянках: **організаційній, технічно-торговельній і культурно-освітній.**

На характер „Народної Торговлі“ — як Краєвого Споживчого Союзу — кидає ярке світло уклад членства й уділового капіталу.

В дні 1. липня 1923 року обеднує „Народна Торговля“ при 21,870.000 мп. уділового капіталу **в групі кооператив:** 5 Повітових Союзів, 14 господарсько-споживчих кооператив і 18 кооператив інших видів, які вплатили разом 25.47 проц. уділового капіталу; **в групі корпорації:** 17 товариств з 1.28 проц. уділового капіталу і **в групі фізичних осіб:** 819 членів з 73.25 проц. уділового капіталу.

По пяти роках праці обеднує „Народна Торговля“ в дні 1. липня 1928 при 192.542 зол. уділового капіталу **в групі кооператив:** Центросоюз, 27 Повітових Союзів, 188 госп.-споживчих кооператив, 19 міських споживчих і 26 кооператив інших видів, які разом вплатили 80.02 проц. уділового капіталу, **в групі корпорацій:** 151 товариств з 0.62 проц. уділового капіталу і в **групі фізичних осіб:** 5.331 членів з 19.36 проц. уділового капіталу.

З наведених цифр бачимо, як далеко вперед поступила підбудова „Народної Торговлі“ госп.-спож. кооперативами і їх обеднаннями, як діяметральній зміні в користь кооператив підпало відсоткове відношення уділового капіталу „Народної Торговлі“.

Одначе скоро зростаючий капітал „Народної Торговлі“, який від вальоризації уділів з 1. липня 1925 р. по день 1. липня 1928 р. зріс з 36.398 зол. на пять і пів раза, не є вдоволяючий. Всі групи членів повинні вже на той час мати в „Народній Торговлі“ на уділах згідно з постановами статуту або на основі обовязуючих організаційних норм **около пів міліона на уділах.** А вони мають тільки 40 проц. вплачених обовязкових уділів. Аж 4.809 фізичних членів „Народної Торговлі“ не мають вплаченого навіть одиничного обовязкового уділу...

Характеристичне є, що фізичні особи ще в добі вальоризації уділів мали в „Народній Торговлі“ 66.66 проц. уділового капіталу, тепер мають несповна 20 проц.!

*

Перші післявоєнні роки 1920—1924 були присвячені „Народною Торговлею“ на відбудову шкід і страт, які нанесла війна. Ощадна господарка при високім розумінні потреб організації Н. Т. з боку ідейних її службовиків дозволила „Народній Торговлі“ дати своїм членам і вкладчикам 10 проц. вальоризацію їх уділів і ощадностей, не зважаючи на те, що воєнні шкоди в самих товарах з років 1914—1920 виносили поверх 250.000 американських долярів, не згадуючи вже про шкоди в будинках і чужих валютах та шкоди, які спричинила всім марка, введена на основі „лекс Ґрабскі“ з 1920 р. (страта 30 проц. оборотового капіталу!).

Дбайливість „Народної Торговлі“ за чуже повірене їй добро виявлена в добі затрати великих вартостей у всіх установах скріпила довіря нашого громадянства до „Народної Торговлі“. Позички до обороту з 1. липня 1925 р. зросли з 324.138 зол. на 1,874.788 зол. на день 1. липня 1928 р. Отже збільшилися від вальоризації в шестеро.

*

Щоби приспішити час перебудови „Народної Торговлі“ на кооперативу третього ступня Надзірна Рада готова була вже 14. листопада 1923 зорганізувати для обслуги кооператив **торговельну аґентуру,** вивінуючи її частиною своїх оборотових фондів (після ключа відсоткового розподілу уділів) і всі оборотові фонди, доставлювані кооперативами, уживати тільки в користь кооператив. Мішане членство „Народної Торговлі“ стало перепоною для приняття цеї пропозиції кооперативами.

Осередковий Союз Кооператив повстав під назвою „Центросоюзу“ з колишньої сільсько-господарської централі „Краєвого Союзу господарських Спілок“, Надзірна Рада якого рішенням своїм з 18. листопада 1923 постановила усунути з його членів фізичні особи. „Центросоюз“ увійшов в життя 1. липня 1924.

IV. Краєвий Зїзд Кооператив, відбутий у Львові 23. грудня 1923 р., наложив на „Народну **Торговлю“ і майбутній „Центросоюз“ обовязок співпраці в користь господарсько-споживчої кооперації в краю.**

*

Супроти заснування Центросоюзу залишився за „Народною Торговлею“ обовязок співпраці з ним.

Не залишаючи ділянки подрібної торговлі у власних складах, число яких розбудувала Н. Т. за пять літ з 19 на 23, переходячи і на Волинь та не залишаючи гуртування міської споживчої кооперації, „Народна Торговля“ вступила у співпрацю з Центросоюзом і його підбудовою сперш у на основі договору з дня 27. червня 1924 р., отже з хвилиною розпочаття діяльности „Центросоюзу“. На протязі 1925 р. співпрацю поглиблено і поширено а висліди її оформлено в договорі з 23. X. 1925 р., який містить постанови про співпрацю на полі **організації, товарового заосмотрення кооператив і кредиту.**

*

„Народна Торговля“ взяла на себе обовязок вести зглядно матеріяльно підпомагати і провірювати працю над організацією і інструктуванням кооператив в районах, де нема Повітових Союзів, при чім склади „Народної Торговлі“ на переходовий час сповняють в тих районах завдання товарових гуртівень для кооператив.

Ось так оформлено і признано працю „Народної Торговлі“ в користь кооперативної орґанізації в краю, започатковану нею вже в 1922 році в районах Снятин, Перемишль і Борщів, в яких працювали організатори-люстратори „Народної Торговлі“ і причинилися до створення підбудови пізніше організованих Повітових Союзів.

В році 1927/28 організаційно-люстраторську роботу веде „Народна Торговля“ сама або при допомозі утримуваних нею організаторів при місцевих комітетах організації кооператив в Сяноці, Мостиськах, Самборі, Бродах і Золочеві — від трьох літ і в Луцьку та Турці в останнім році.

В тих районах в організаційній ділянці об-

НОВИНКИ

— **Ювилей Андрія Чайковського.** „Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові підготовляє ювилейний вечір для свого найстаршого та почесного члена, першого голови свого Т-ва Андрія Чайковського, найпопулярнішого сучасного письменника в Галичині. Саме цього року минає 40 літ від хвилини, коли А. Чайковський виступив із першими своїми статтями та нарисами, друкованими в „Ділі". Ювилей його літературної та громадянської діяльности сходиться дивним дивом з ювилеєм нашого найстаршого культурного товариства „Просвіти", яка видавала перші його твори і для якої він написав неодно оповідання. Ювилейний вечір у честь А. Чайковського буде звязаний з прилюдним концертом і відбудеться цього місяця. Ближчі подробиці свята подамо в найближчих днях. Привіти та телеграми присилати на адресу Т-ва. Ринок 10, II п.

— **На покриття шкід** зложили: 1) Кооп. „Лува", Будинин п. Белз 10 зол. і кличе всі кооперативи району Сокаль-Белз до дружньої підтримки всіх наших установ; 2) Канцір Іван, Хлівчани п. Угнів 5 зол.; 3) У о. Петра Мельничука, Любківці на празнику зібрано 5.50 зол.; 4) весільні гості у господаря Филимона Фрея в Жираві, біля Журавна 15.50 зол.; а молодий Василь Демчук зложив 5 зол.; 5) радн. Ізид. Громницький, Львів 10 зол.; 6) інж. М. Творидло, Львів 20 зол.; 7) д-р Волосянський, Львів 20 зол.; 8) Українське Т-во Лікарів, Львів 25 зол.

— **З нашого театру.** Пишуть нам: Кооператива „Український Театр" під дир. Я. Стадника починає свої вистави в салі Тов. ім. Лисенка нині класичною комедією Молєра на 5 дій п. з. „Скупар". В головних ролях: дир. Стадник, Вепвлень, Воронин, Ярема, Рубчак, Кравчинська, Веппалова, Павлищева, Лятвінка і ін. Ціла вистава триватиме небільш двох годин. Довша перерва лише вcovei 3 і 4 дією. Початок точно в год. 7.30. В неділю пополудни в год. 3 іє вистава популярного „Вія", а в вечір 7.30 нова оперетка Гірша „Доллі" з п-ею Стефою Стадниковою (Доллі), Веппаловою, Денисівною, п. п.: Цедилом, Бондаком, Рубчаком, Яремою в головних ролях. В найближчих днях вистава нової пєси Ярослава Галана „Вантаж". — Дирекція має надію, що точністю і солідністю своїх постанов зможе зєднати собі львівське громадянство.

— **Нашим співробітникам і інформаторам.** Майже щодня наша редакція дістає статті та дописи, в яких автори, даючи волю своїм почуванням, забувають у них про один дуже важний предмет, про меч Дамокля, що висить над кожною статтею. Цим мечем є цензорський олівець. Наш часопис підпадає дуже часто під конфіскату за деякі рефлексії або освітлення фактів, які власне зовсім непопулярними. Кожна конфіската звязана з великими матеріяльними шкодами для видавництва часопису, а крім цього наш часопис наражений за деякі статті на судові процеси. Автори дописів не завсіди передають факти, які самі бачили і які можуть стверджувати свідками, а деякі дозволяють собі на здогади або повтарають вісти, що спираються лише на неперевірені чутки. Ми приневолені згадувати про це тому, що чимало осіб, які навіть особисто приходять до редакції з такими статтями, дописами, заликами та заявами, признаються щиро, що „зовсім не думали про цензуру". Загал, який не орієнтується в такій простій справі, що нам вільно друкувати, а чого ні, дуже часто робить собі фальшиві висновки щодо причин, задля яких ми не могли помістити присланого нам матеріялу.

— **Катастрофи й нещастя.** У Сантіяго до Чіле землетрус убив 269 осіб; 20.000

слуговується 323 кооперативи, в товаровій ділянці 275 кооператив. Люстрацій в році 1927 відбуто 374, витрачуючи на них 701 днів праці.

Поза платними персоналу „Народної Торговлі", відданого організаційній праці, на цілі організації кооператив виплатила „Народна Торговля" на протязі останніх чотирьох літ установам, з якими співпрацює суму 72.353 зол., з того в останньому році 27.445 зол.

*

Технично-торговельна праця „Народної Торговлі" обіймає **власну ділянку подрібної і гуртової торговлі** в складах і ділянку **товарового заосмотрення** підбудови Центросоюза, ведену власними засобами з власного центрального магазину, закупленого „Народною Торговлею" на цю ціль при залізничім шляху на товаровім дворці у Львові.

Погляд на технично-торговельну працю „Народньої Торговлі" дають торги поодиноких літ по введені золотової валюти.

Вони виносять в році 1925/26: 4,268.848 зол., в тім торги Центрального Магазину, який обслуговує підбудову Центросоюзу, винесли за 9 місяців від 1. листопада 1925 до 30. червня 1926 р.: 1,328.590 зол.; в році 1926/27: 7,843.612 зол., в тім торги Центрального Магазину: 2.910.686 зол.; в році 1927/28: 13,341.798 зол., в тім торги Центрального Магазину: 6.361.952 зол.

За останніх три роки торги „Народної Торговлі" зросли більше ніж втроє. Пересічне обтяження товарів у гуртовій торговлі виносить 2.5 проц., в подрібній около 7 проц.

Докладна аналіза торгів „Народної Торговлі" в році 1927/28 виказує, що 75 проц. — це гуртові торги Центрального Магазину і складів-гуртівень, 25 проц. — це подрібний торг. Та-ж аналіза виказує також, що торг з членами виносить 65 проц. — торг з нечленами 35 проц. загалу торгів. Торг з нечленами, це в першу чергу торг товарами концесіонованими, далі обслуга кооператив в районах, де нема ПСК, з яких то кооператив не зважаючи на зусилля досі більше як 1/3 не вступила в члени „Народної Торговлі" і вкінці подрібний торг з головно чужою кліснтелею, яка вдоволена якістю і цінами споживчо-кольоніяльних товарів „Народної Торговлі закупове їх в складах „Н. Т."..

*

Співпрацюючи з Центросоюзом в кредитовій ділянці і причиняючися по силам своїм до розбудови сільсько-господарської ділянки „Центросоюзу", „Народна Торговля" акредитує його підбудову остаtньо до 600.000 зол. пересічно в місяці, за вексевою забезпекою уділених кредитів. Векслі є сплачувані точно, що свідчить про кредитну спроможність. Склади-гуртівні Н. Т. акредитують господарсько-споживчі кооперативи в межах місячних пересічей поодиноких районів, які то пересічі вагаються між 10—30.000 зол.

Міські споживчі кооперативи використовують кредит у місячній пересічи около 12.000 зол.

*

Договір „Народної Торговлі" про співпрацю з Центросоюзом і поглиблення та поширення тієж співпраці від осени 1925 р. **були випливом потреб союзної господарсько-споживчої кооперації в краю.** Координована праця двох господарських централь в користь молодого, розмашного, одначе й до сьогодні ще не належито матеріяльно вивінованого кооперативного організму в краю причинилася до його скріплення і удосконалення. Одночасно Центросоюз, відтяжений від витрати засобів на товарові заосмотрення своєї підбудови в споживчі і кольоніяльні товари, успішно і помітно розбудовує у себе ділянку сільсько-господарської торговлі по постачанню і збуті, як свідчать про це його річні звідомлення.

Співпраця „Н. Т." з „Центросоюзом" відграє теж чималу ролю в добі недоступности для нас кредитів з державних банків. Співпраця довела до дуже значної обнижки цін споживчо-кольоніяльних товарів у порівнанні до доби безпосередньої обслуги кооператив через Центросоюз (з 4.5 проц. в пересічи впало обтяження товарів на 2.5 проц.!) У співпраці з „Центросоюзом" підготовляє „Народна Торговля" поодинокі райони до творення-будови власних Повітових Союзів, несучи на собі обовязок труду і коштів організації та люстрації госп.-спож. кооператив. Дивно тому вражають голоси деяких кругів, які вважають, що співпраця „Н. Т." з „Центросоюзом" є лише „копальнею золота" „капіталістичної Народної Торговлі". Слід би цим кругам ближче поінформуватися в Центросоюзі про характер і матеріяльні доходи співпраці, тоді суд їх про „Н. Т." — якщо ними руководить при добрій вірі тільки непоінформованість — випаде зовсім інакше. Колиж би в основу їх міркувань лягла зла віра, то можемо впевнити ці круги, що ніякі наклепи не зведуть „Народньої Торговлі" зі шляху творчої органічної, хоч тяжкої і матеріяльно для „Н. Т." невдячної, праці над скріпленням і удосконаленням помічничої споживчої кооперації українського села, щоби через неї збудувати й укріпити сільсько-господарський кооператизм від низової кооперативи в гору аж до Центросоюзу включно.

*

Вірна своїй традиції „Народна Торговля" підтримує матеріяльно культурно-освітню працю „Просвіти", „Рідної Школи" й інших та продовжує з року на рік культурно-освітню працю серед кооператив, уладжуючи для них кооперативні курси або беручи через своїх представників участь в таких курсах, уладжуваних іншими кооперативними установами, як РСУК, ПСК місцевої КОК й інші. Через три роки викладано з рамени „Народної Торговлі" „Теорію і історію кооперації" на вищих торговельних курсах Т-ва „Просвіта" у Львові. Для персоналу „Народної Торговлі" ведуть начальники всіх складів практичні лекції з обсягу кооперативної торговлі. Крім цього з рамени дирекції веде рік-річно д-р Олександер Бариляк **курси заочної освіти з ділянки фахових дисциплін і кооперації**, з яких користає біля 100 осіб персоналу. Рік-річно користується біля десяток осіб з підмог і стипендій на вищі, середні і вищі торговельні і економічно-кооперативні студії, рік-річно уможливлює „Н. Т." фахове вишколення на касієрки біля двом десяткам жінок і стількиж кандидатам на кооперативних крамарів та фахову платну практику абсольвентам вищих шкіл. Від чотирьох літ Свято Кооперації є днем поглиблення знання, ідеї і засад праці кооперації серед службовиків „Народної Торговлі" у всіх місцевостях, де працюють її склади. Торжественна форма внутрішнього свята кооперації впливає зокрема благородно на молодий нарибок „Народної Торговлі". Всі склади „Н. Т." розпоряджають окремими підручними бібліотеками для образування персоналу. Центральна бібліотека начисляє поверх 500 творів.

Працюючи ось так в нутрі своєї установи „Народна Торговля" підтримує тісні товариські звязки з усіми ділами західно-української кооперації і живі звязки з велико-українською кооперацією та з міжнародніми установами кооперації як Міжнародній Союз Кооператив у Льондоні і Міжнародня Гільда Жінок-кооператисток і інші, беручи в їх зїздах і конгресах та виставках участь через своїх делегатів.

*

Працюючи на полі західно-українського кооператизму у споживчій його ділянці, змагає „Народна Торговля" щоденним трудом своїх сил до ступневого опанування кооперацією споживчих потреб міста і села. Перед „Народною Торговлею" ясно стоїть **мета центральної закупочної** і заготовчої та розділчої установи засобів споживання на західно-українських землях. Розподіл їх між міського споживача остане **автономічною ділянкою праці** „Народньої Торговлі" (міська споживча кооперація і власні склади „Н. Т."), а заосмотрення сільського споживача буде **порученою ділянкою праці** з рамени низшеньої надбудови господарсько-споживчої кооперації — Центросоюзу, який у співпраці з „Народною Торговлею" і Краєвим Товариством господарським „Сільський Господар" скорою ходою йде в напрямі чистого сільсько-господарського осередку, обслугуючого одночасно з огляду на мішаний характер своєї підбудови і помічничу споживчу кооперацію західно-українського села.

ОСИП ГУЗАР

друкарський складач-ювилят помер по короткій недузі дня 7. грудня ц.р. в год. 3. зполудня в 71. році життя.

В. Й. П.

—

...хіб є без засуд. — В Альжирі відчули сильний землетрус. Є великі шкоди, вбиті та ранені, головно в місцевости "Гамам-Мескутін. — В америк. фабриці біля Іст Рівер вибух убив 4 особи і кільканадцять ранив.

— **Перемиський процес.** Перемиська розправа перед судом присяглих проти Семена Вахняка, що вбив Марію Сербенську, відкладена. Обвинуваченого мусить раніше оглянути лікарі і ствердити, чи він умово нормальний. Зізнання свідків стверджують, що Вахняк цілими роками ходив за Сербенською, не зважаючи на її неприхильну для нього поведінку і заходи її знайомих, щоби він дав їй спокій. Вахняк робив на суді вражіння людини збайдужілої до своєї долі.

— **Ревний телефоніст.** Почтовий урядовець Лев Сохацький так полюбив телеграфи та телефони, що хотів мати у себе в хаті на вул. Карпінського 15 також телефонічну централю. А що заведення такої інституції коштувало би зa дорого, він „позичив" собі все приладдя з технічних магазинів телеграфо-телефонної централі. Поліція відкрила цю його обстановку, забрала все приладдя і його.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника.

Субота 8-го, г. 7.3 веч. „Скупар", комедія на 5 дій Моліера.

Неділя 9-го, г. 3. попол. „Вій", фантастична народня опера.

Неділя 9-го, г. 7.30 веч. „Доллі", оперетка на 3 дії Гірша.

Великий Міський Театр:

Субота 8-го, г. 7.30 веч. „Намісто Мадонни".

Неділя 9-го, г. 3.30 попол. „Мораль пані Дульської".

Неділя 9-го, г. 7.30 веч. „Тасина дама".

Кіна.

„Аполльо": „Буря".

„Лев": „Жінка на тортурах" з В. Гайдаровим, Лілі Дамітою і Н. Джібсон.

„Оаза": „Зводник молодиць".

„Палас": „Тайна старого роду", Смосарська, Мар, Круковський, Юстіян.

„Фатаморґана" „Князь чи блазень".

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олександер Серпічковський, надінспектор Національного Банку у Відні, член Української Національної Ради у Відні, голова Українського Товариства Прихильників Освіти у Відні і член інших українських товариств, помер в неділю, 2. грудня н. р. в 54. р. життя. Похорони Покійного відбулися в середу 5. ц. м. при численній участи українського віденського громадянства на цвинтар у Деблінґу (XIX округ Відня). — З Покійним зійшов до гробу в молодім ще віці визначний український діяч на еміграції і першорядний банковий фахівець, що має з того погляду славу й повагу в цілому Відні. Останній Його прилюдний виступ мав місце на святі-академії в день 1. листопада, коли то він виступив з святочною промовою. (Опис того свята прислав він до нашої Редакції). Осиротив стареньку маму, жінку і четверо діточок.— В. В. П.!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові. 1050 2—2

8. XII. 1928. Премієра „Доллі", оперетка на 3. дії Гугона Гірша.

9. XII. 1928. „Доллі" (другий раз).

Товариство Українська Захоронка у Львові вул. Руська ч. 3. повідомляє, що до збирання жертв для Захоронок у Львові і на його передмістях на Миколаївське Свято та всякі інші збірки уповажнює лише своїх членів виділу, заосмотрених у повновласть з печаткою Товариства і підписом голови та секретарки. Про надужиття просимо донести Виділови. — За Виділ Тов. Української Захоронки у Львові Олена Гординська, голова. Стефанія Филипович, секретарка. 1053 2—5

Жіночі кооперативи: Труд" і „Українське Народне Мистецтво" у Львові уладжують в своїй домівці, Ринок ч. 39. I. поверх ПЕРЕДСВЯТОЧНИЙ БАЗАР, від дня 9. грудня н. р. через цілий місяць щоденно між 9 7 годин. — Вишивки, килими, кераміка; практичні річи, білє, панчохи і т. д., Миколаївські різьби, прикраси на ялинку, книжки для дітей солодкі пакуночки і т. п. 1061 1-2

Відкриття виставки УСС 1914—1917 р. в неділю 9. грудня в 11. год. передпол. в Нац. Музею. Виставлені образи і рисунки Бущманюка, Геца, Іванця, Курилася, Свищука, Старчука. Вступ 1 зол., ученики 50 сот., в трупах по 25 сот.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВИЙШЛА дуже цікава книжка п. н. („Спомини з сербського фронту, дивні пригоди австрійського жовніра". Набувати по ціні 1 зол. 20 сот. разом з почтою (за попереднім надісланням готівки) у В-ві „Луна", Львів, вул. Личаківська ч. 23. 1058 1 1

ФОТОГРАФ ЯНУШЕВИЧ, вул. Вінцентого Поля ч. 4. (бічна Зеленої). Тел. 59 60. 1045 3—5

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 248 27—?

ВЛАСНИЧКА вищої школи жіночого кравецтва повідомляє, що при школі відкрито робітню мундурків для учениць жіночих шкіл, по ціні 20 зол. Також приймає працю в найскромнішім крузі, по найнищих цінах. М. Коздовська, Академічна 22. 197 13 ?

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніших десенів на плюшевих плащах, навіть знищених. Відсвіжування на спеціяльних машинах. Переробльовання на модний фасон. Фарбовання футер липським способом. — М. Волянська-Павлюк, Львів, вул. Собіського ч 12 Тел 17—01 270 17—?

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська 5 З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні замські годинники переробляємо на ручні! 1 6 124-?

ПІДШИВКИ до футра, для магазинів спеціяльні, конкуренційні ціни. Найновіші моделі тафтів і джетів. — М. Козловська. Заклад тафтів, вул. Академічна ч. 12. Кантор принять. Льва Сапіги ч. 28. 1057 2—3

АДВОКАТ д-р Чорнеи о в Солотвині пошукує від 15. січня рутинованого конципієнта. 1057 —3

КРУГЛА сирота, вихованка С. С. Василіянок, знає шиття, шукає заняття, може опікуватися дітьми або помагати в господарці. — Ласкаві зголошення слати до п. Яросевич, Львів, вул. Бальонова ч. 5/II. 1062 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

За совісне і вміле пльомбовання зубів складаю ВП. ЯКОВУ НАССОВІ, дентистові у Львові, вул. Сикстуська ч. 17. — щиру подяку.
1060 1—1 Марія Яблонська.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Виданнича Спілка „Діло". В друкарні Виданничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.